

SDU International Journal of Educational Studies

The Study of Marriage Adjustment of Teachers in Terms of Life Satisfaction and the Level of Burnout

Metehan ÇELİK¹

¹Cukurova University

To cite this article:

Celik, M. (2018). The study of marriage adjustment of teachers in terms of life satisfaction and the level of burnout. *SDU International Journal of Educational Studies*, 5(2), 40-52.

[Please click here to access the journal web site...](#)

SDU International Journal of Educational Studies (SDU IJES) is published biannual as an international scholarly, peer-reviewed online journal. In this journal, research articles which reflect the survey with the results and translations that can be considered as a high scientific quality, scientific observation and review articles are published. Teachers, students and scientists who conduct research to the field (e.g. articles on pure sciences or social sciences, mathematics and technology) and in relevant sections of field education (e.g. articles on science education, social science education, mathematics education and technology education) in the education faculties are target group. In this journal, the target group can benefit from qualified scientific studies are published. The publication languages are English and Turkish. Articles submitted the journal should not have been published anywhere else or submitted for publication. Authors have undertaken full responsibility of article's content and consequences. *SDU International Journal of Educational Studies* has all of the copyrights of articles submitted to be published.

Öğretmenlerin Evlilik Uyumlarının Yaşam Doyumu Ve Tükenmişlik Düzeylerine Göre İncelenmesi**

The Study of Marriage Adjustment of Teachers in Terms of Life Satisfaction and the Level of Burnout

Metehan ÇELİK^{1*}

¹Çukurova Üniversitesi

Orcid No: 0000-0001-7739-5571

Geliş Tarihi: 09/11/2018

Kabul Ediliş Tarihi: 18/11/2018

Özet

Bu çalışmanın amacı öğretmenlerin evlilik uyumlarının yaşam doyumu ve tükenmişlik düzeylerine göre incelenmesidir. Araştırma öğretmenlerin evlilik uyumlarının bazı demografik (cinsiyet, evlilik durumu, evlilik biçimi, sahip olunan çocuk sayısı, ev işi yapma) değişkenlere, yaşam doyumu ve tükenmişlik düzeylerine göre inceleyen ilişkisel tarama modelinde betimsel bir çalışmadır. Araştırmanın çalışma grubunu Adana ilinde bulunan ilk ve orta dereceli okullarda görev yapan 213'ü kadın, 119'u erkek evli ve gönüllü öğretmenler oluşturmaktadır. Öğretmenlerin yaşları 22 ile 56 arasında değişmektedir. Öğretmenlerin evlilik uyumuna ilişkin veriler "Evlilik Uyum Ölçeği" ile yaşam doyumuyla ilişkili veriler "Yaşam Doyum Ölçeği" ile, tükenmişlik düzeyleri ile ilgili veriler ise "Maslach Tükenmişlik Ölçeği" aracılığıyla elde edilmiştir. Verilerin istatistiksel analizinde Mann Whitney U testi, Kruskal-Wallis testi ve Spearman korelasyon analizi kullanılmıştır. Bu çalışmada öğretmenlerin cinsiyet açısından evlilik uyumlarında fark olmadığı gözlenmiştir. Öğretmenlerin evlilik durumu, evlilik biçimi, sahip oldukları çocuk sayısı, ev işi yapma gibi değişkenler açısından ise evlilik uyumlarının anlamlı düzeyde farklı olduğu belirlenmiştir. Öğretmenlerin evlilik uyumları ile yaşam doyumları arasında ise pozitif yönde anlamlı bir ilişki gözlenmiştir. Ayrıca öğretmenlerin evlilik uyumları ile tükenmişlik düzeyleri arasında duygusal tükenmişlik açısından negatif bir ilişki, duyarsızlaşma ile evlilik uyumu arasında negatif bir ilişki, kişisel başarı ile evlilik uyumu arasında negatif bir ilişki olduğu saptanmıştır.

Anahtar Kelimeler: Öğretmen, evlilik uyumu, yaşam doyumu, tükenmişlik

Abstract

The aim of the study is to investigate the marriage adjustments of teachers in terms of life satisfaction and the level of burnout. This study uses relational screening model to determine the marriage adjustments of research assistants in terms of some demographic variables (e.g. gender, marriage status, marriage styles, the number of children, domestic responsibilities) life satisfaction and the level of burnout. The sample of the study consists of married and volunteer 213 women and 119 men working as teachers in primary and secondary schools in Adana. The age range of teachers is between 22 and 56. The data related to marriage satisfaction of teachers was collected by "Marriage Adjustment Scale"; the life satisfaction data was collected by "Life Satisfaction Scale"; and the data on the level of burnout was gathered by "Maslach Burnout Scale". The data were analyzed statistically by the use of Mann Whitney U test, Kruskal-Wallis test and Spearman correlation analysis. The study suggests that there is no difference in marriage adjustments of teachers in terms of gender variable. However, it is found that the marriage adjustments of teachers are significantly different considering the marriage status, marriage style, the number of children and domestic responsibilities variables. There is seen a positive relation between marriage adjustment and life satisfactions of teachers. Also, it is determined that there is negative relation between marriage adjustment and the level of burnout of teachers in terms of emotional

* İletişim: Dr. Öğr. Üyesi Metehan Çelik, Çukurova Üniversitesi, celmete@cu.edu.tr

** Bu çalışma I. Avrasya Eğitim Araştırmaları Kongresi'nde sözlü bildiri olarak sunulmuştur.

***EF2012BAP8 proje kodlu bu çalışma Ç.Ü BAP birimi tarafından desteklenmiştir

burnout; again a negative relation between depersonalization and marriage adjustment; and lastly a negative relation between personal success and marriage adjustment.

Key words: Teacher, marriage adjustment, life satisfaction, burnout

GİRİŞ

Evlilik kurumu insan hayatında önemli bir role sahiptir. Günümüzde evliliklere ve evlilik ilişkilerine dair çalışmalar giderek artmakla birlikte evlilik uyumunu etkileyen değişkenlerde araştırmacılar tarafından dikkatle incelenmektedir. Bunun yanı sıra yaşam doyumu, çatışma yönetimi, cinsel doyum, iletişim ve evlilik doyumu gibi faktörler fonksiyonel aileyi etkileyen önemli belirleyiciler olarak karşımıza çıkmaktadır (Greef, 2000). Glen (1991), evliliğin bireylerin mutluluğunu sağlayan ve kişiliklerinin gelişmesinde önemli rol oynayan bir birim olarak tanımlamaktadır. Fowers (1993) ise evliliği, bireyin benliğini başkasının benliği ile birleştirmesine imkan veren, kişiliğin gelişmesini ve mutlu olmasını sağlayan bir kurum olarak görmektedir. Ayrıca, evlilik ailenin kurulmasında ilk evreyi oluşturan eşler arasındaki ilişki biçimi olarak ifade edilebilir. Özellikle sanayileşme ve endüstrileşme olgusu evliliğin yapısını değiştirmiş olup bu değişim değişen toplumda yaşamı sürdürmek ve uyum sağlamak açısından evliliğin yapısının anlaşılmasını ve iyi bir şekilde değerlendirilmesinin önemini arttırmaktadır.

Evliliği etkileyen birçok unsur söz konusudur bu unsurlardan en önemlilerinden biri yaşam doyumdur. Yapılan çalışmalar insanların psikolojik iyi olma hallerinin onların yaşam doyumlarını etkilediğini belirtmektedir. Ayrıca gelir, sağlık, eğitim düzeyi, yaş gibi faktörlerin psikolojik iyi olma düzeyini etkilediği ve psikolojik iyi olma düzeyinin ise bireyin genel yaşam doyumunun yüksek veya düşük olmasında büyük role sahip olduğu ifade edilmektedir (Lykken ve Tellegen, 1996). Özellikle evli çalışanların, bekar çalışan bireylere göre daha fazla sorun yaşadıkları ve psikolojik iyi olma ve yaşam doyumu düzeylerinin ise düşük olduğu ifade edilmektedir (Barling, 1990; Bartoloma ve Evans, 1980; Macewen ve Barling, 1988; Small ve Riley, 1990). Günümüzde çalışan ebeveynlerin sayısı giderek artmaktadır çalışma hayatı ve çalışma koşulları evli bireylerin aile ve evlilik ilişkilerini önemli ölçüde etkilemektedir. İnsanların yaptığı iş ve mesleğini benliğine, kişiliğine uygun seçmesi ve bu doğrultuda eğitim alması duygusal gelişimini, psikolojik iyi olma halini ve yaşam doyumunu olumlu etkileyebilir (Gündoğar, Sallan-Gül, Uskun, Demirci ve Keçeci, 2007). Bireylerin meslek seçimlerinde ilgileri, yetenekleri, değerleri dikkate alınarak kendilerine uygun mesleklere yönlendirilmeleri sağlanmakla birlikte, mesleğin niteliği, çalışma koşulları, bireyin kendini mesleki anlamda geliştirmesi için sunulan imkanlar, meslekle ilgili stres unsurlarının fazlalığı kişinin yeteneğine, ilgisine, değerlerine uygun meslek seçmiş olsa bile onun aile yaşantısını, mutluluğunu, yaşama dair aldığı doyumu etkileyebilir (Kuiper, Martin ve Dance, 1992; Martin ve Lefcourt, 1983). Mutlu bir evlilik yaşayan bireylerin iş yaşamından genel anlamda da yaşamdan, evlilik paralelinde daha yüksek bir doyum alması olağan bir durumdur. Bu nedenle evlilik doyumunun yaşam doyumuna olan bu etkisinin, yaşamın bir diğer önemli parçası olan iş hayatını da etkilemesi kaçınılmazdır (Grady ve Tucker, 1990; Suitor, 1991). Evliliklerinde üst düzey doyum sağlayamayan bireylerin, iş doyumları da bu bakış açısından hareketle yüksek olması beklenemez. İş ve iş çevresinde duyulan memnuniyetsizlik sonrasında yaşanan düşük iş doyumuna da mesleki tükenmişliği doğurmaktadır. Doğrudan insanlara hizmet eden, hizmetin kalitesinde insanın çok önemli olduğu alanlarda sık görülen tükenmişlik, ekonomik zararlara, elemanların işten ayrılmasına, hizmet kalitesinin düşmesine neden olmaktadır (Birtchnel, 1998; Kaçmaz, 2005).

Bireyin hayatında önemli bir paya sahip olan iş yaşamı onun diğer yaşam alanlarını etkileyecektir. Bu iş yaşantısının etkileşimde olduğu en önemli yaşam alanlarından biri aile ve evlilik yaşantısıdır. Bunların birbirlerini etkilemeleri olasıdır. İşinden doyum sağlamayan bireylerin bu doyumсуzluğunun diğer yaşantı alanlarına yansıtıkları ifade edilmektedir (Torun, 1995). Öğretmenlerin iş doyumunu etkileyen çok sayıda faktör bulunmaktadır. Yaş, kıdem (İnanđı, Ağgün ve Atik, 2011), eğitim seviyesi (Yavuz ve Karadeniz, 2009), cinsiyet (Can, Can ve Dalaman, 2010), medeni durum (Bowen, Radhakrishna ve Keyser, 1994), ücret (Xiaofu ve Qiwen, 2007), okul müdürlerinin yöneticilik becerileri (Yaşar, Öztürk ve Demirbaş (2012), çalışılan okulun fiziksel koşulları (Chaplain, 1995) ve

çalışma arkadaşları (Saygı, Tolon ve Tekogul, 2011) öğretmenlerin iş doyumları üzerinde etkilidir. Nesillerin yetişmesinde büyük katkılar sağlayan öğretmenler bilişsel, duyuşsal ve sosyal açılardan örnek model oluşturmaları için bütün olarak görmek ve değerlendirmek önemlidir. Ayrıca öğretmenin bu açılardan kendini yetiştirmesi önce kendi ailesinde ve sonra içinde bulunduğu ve etkileşim kurduğu sosyal çevresi ile ilgilidir. Öğretmenin aile ve evlilik ilişkisi onun mesleğine direkt ya da dolaylı olarak etkileyebilir. Bundan dolayı öğretmenin mesleki performansının yüksek olması için evlilik uyumunun ve aile yaşamının sağlıklı ve mutlu bir tablo çizmesi gerekmektedir. Yapılan çalışmalar ve ilgili alan yazın incelendiğinde öğretmenler, tükenmişlik ve yaşam doyumunu ile ilgili olarak çeşitli çalışmalar yapılmakla birlikte, evlilik uyumu, yaşam doyumunu ve tükenmişlik değişkenlerinin bir arada incelendiği bir çalışmaya rastlanmamıştır.

Bu anlamda bu araştırmanın amacı öğretmenlerin evlilik uyumlarının yaşam doyumunu ve tükenmişlik düzeylerine göre incelenmesidir. Genel amaç doğrultusunda şu alt amaçlar araştırılmıştır:

1. Öğretmenlerin evlilik uyumları cinsiyet, evlilik durumu, evlilik biçimi, sahip oldukları çocuk sayısı, ev işi yapma gibi demografik değişkenlere göre farklılık göstermekte midir?
2. Öğretmenlerin evlilik uyumu ölçeğinden aldıkları puanlar ile yaşam doyumunu ölçeğinden aldıkları puanlar arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?
3. Öğretmenlerin evlilik uyumu ölçeğinden aldıkları puanlar ile Maslach tükenmişlik ölçeğinden ve alt ölçeklerden aldıkları puanlar arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?

YÖNTEM

Araştırma öğretmenlerin evlilik uyumlarının bazı demografik (cinsiyet, evlilik durumu, evlilik biçimi, sahip olunan çocuk sayısı, ev işi yapma) değişkenlere, yaşam doyumunu ve tükenmişlik düzeylerine göre inceleyen ilişkisel tarama modelinde betimsel bir çalışmadır. Araştırmanın çalışma grubunu Adana ilinde bulunan ilk ve orta dereceli okullarda görev yapan 213'ü kadın, 119'u erkek evli ve gönüllü öğretmenler oluşturmaktadır. Öğretmenlerin yaşları 22 ile 56 arasında değişmektedir.

Veri Toplama Araçları

Öğretmenlerin evlilik uyumuna ilişkin veriler "Evlilik Uyum Ölçeği" ile elde edilmiştir. Locke ve Wallace (1959) tarafından geliştirilen evlilik uyum ölçeği, evliliğin niteliğini ölçen 15 maddelik bir ölçektir. EUÖ'deki puanlar uyumsuzluktan uyumluluğa doğru artmaktadır. Ölçeğin en düşük uyum puanı 2, en yüksek uyum puanı 158 olarak belirlenmiştir. Evlilikte Uyum Ölçeği Tutarel-Kışlak (1999) tarafından Türkçeye adapte edilmiştir. Evlilik Uyum Ölçeğinin (EUÖ) ölçüt bağlantılı geçerlik saptanmasında Kişilerarası İlişkiler ile Yükleme Ölçeğinden yararlanılmıştır. EUÖ ile Kişilerarası İlişkiler Ölçeğinin toplam puanları arasındaki korelasyon katsayısı $r = .12$ olarak bulunmuştur. Ölçeğin toplam puanları arasında $-.54$ gibi negatif bir korelasyon katsayısı elde edilmiştir. Ölçeğin yapı geçerliğinde, ölçeğin orjinali ile aynı faktör yapısı elde edilmiştir. Evlilik Uyum Ölçeğinin güvenilirliğini belirlemek içinse iç tutarlık katsayısı, iki yarım test güvenilirliği, test – tekrar test güvenilirliği ve tüm denekler için madde test korelasyonları hesaplanmıştır. Bu değerlendirmelere ilişkin, ölçeğin iç tutarlık (Cronbach Alpha) katsayısı $.84$ 'tür. Ölçeğin orjinalinin iç tutarlık güvenilirliği ise $.90$ 'dır. Ölçeğin iki yarım test güvenilirliği $r = .84$ olarak bulunmuştur. Ölçeğin teset- tekrar test güvenilirliği için 1 gün ara ile ölçek tekrar uygulanmış ve iki uygulamadan elde edilen korelasyon katsayısı $.57$ 'dir ($p < .01$).

Yaşam doyumuyla ilişkili veriler "Yaşam Doyum Ölçeği" ile elde edilmiştir. Diener, Emmons, Larsen ve Griffin (1985) tarafından geliştirilmiş, yedi dereceli Likert tarzı bir ölçektir. Ölçek 5 maddeden oluşan ve bireyin öznel iyilik durumunu ölçen bir ölçme aracıdır. Ölçeğin iç tutarlık katsayısı $.80$ ile $.89$ arasında değişmektedir ölçek Türkçe'ye Köker (1991) tarafından uyarlanmıştır. Ölçeğin güvenilirlik çalışmaları sonucunda test-tekrar test güvenilirliği $.85$, madde test korelasyonları $.71$ ile $.80$ arasında bulunmuştur. Ölçeğin Aysan (2001) tarafından yapılan güvenilirlik çalışmasında ise, iç tutarlık katsayısı $.85$ olarak tespit edilmiştir (Akt., Aysan ve Harmanlı, 2003).

Araştırmada tükenmişliğin ölçülmesi için Maslach ve Jackson (1981) tarafından geliştirilen ve Ergin (1992) tarafından Türkçe'ye uyarlanan Maslach Tükenmişlik Envanteri kullanılmıştır. Bu ölçek üç alt bölümden oluşmaktadır. Bu bölümler; "duygusal tükenme 9 madde, "duyarsızlaşma 5 madde ve "kişisel başarı 8 madde olmak üzere envanter toplam 22 maddedir. Ölçekte yer alan her madde 0'dan

6'ya kadar işaretlemeye olanak veren 7 dereceli Likert tipi bir ölçektir. Duygusal tükenme (emotional exhaustion) alt ölçeği, kişinin mesleği ya da işi tarafından tüketilmiş ve aşırı yüklenilmiş olma duygularını tanımlar. Duyarsızlaşma (depersonalization) alt ölçeği, kişinin hizmet verdiklerine karşı duygudan yoksun bir şekilde davranışlarını tanımlar. Kişisel başarı (personal accomplishment) alt ölçeği işteki yeterlilik ve başarı duygularını tanımlar (Çam, 1992). Ölçeğin güvenilirliği Ergin (1992) tarafından iki yöntemle incelenmiştir. Birincisi 68 ölçeğin iç tutarlılığının hesaplanmasıdır. Toplam 552 doktor ve hemşireden oluşan gruptan elde edilen verilerin iç tutarlılık (Cronbach) Alfa katsayıları şöyledir: Duygusal tükenme .83, Duyarsızlaşma .65, Kişisel başarı .72'dir. Güvenirlik bir de test-tekrar test yöntemiyle incelenmiştir. Bunun için ilk uygulamadan 2-4 hafta sonra 99 deneğe ulaşılmıştır. Ölçeğin alt boyutlarına ilişkin test tekrar test güvenirlilik katsayıları: Duygusal tükenme .83, Duyarsızlaşma .72, Kişisel başarı .67'dir. Faktör analizi, önce 5 doğal faktör ortaya koymuş ve bunların 3 faktörde yığıldığı görülmüştür.

Gerek Maslach ve Jackson (1981 ve 1986)'un önerdiği, gerekse diğer araştırmacıların uyguladığı gibi varimax rotasyon yapılarak yeniden değerlendirilmiştir. Sonuçta, duygusal tükenme, duyarsızlaşma ve kişisel başarı olmak üzere üç temel faktör ortaya çıkmıştır (Ergin, 1992). Maslach Tükenmişlik Envanterinde puanlama sonucunda toplam puan ve alt ölçek puanları elde edilmektedir. Duygusal tükenme ve duyarsızlaşma alt ölçeklerinden alınan yüksek puan, kişisel başarı alt ölçeğinden alınan düşük puan tükenmişliği göstermektedir. Duygusal tükenme ve duyarsızlaşma alt ölçeklerindeki maddeler; 0 = hiçbir zaman, 1 = çok nadir, 2 = bazen, 3 = çoğu zaman, 4 = her zaman şeklinde; kişisel başarı alt ölçeğinin maddeleri ise ters puanlanarak alt ölçek puanları ve toplam puan elde edilmiştir. Ergin'e göre tükenmişlik düzeyleri: duygusal tükenme alt ölçeğinde 27 ve üzeri yüksek, 17 – 26 normal, 0 – 16 düşük; duyarsızlaşma alt ölçeğinde 13 ve üzeri yüksek, 7 – 12 normal, 0 – 6 düşük; kişisel başarı alt ölçeğinde 0 – 31 yüksek, 32 – 38 normal, 39 ve üzeri düşüktür.

Verilerin Analizi

Verilerin istatistiksel analizinde nonparametrik analizlerden kay kare, Mann Whitney U testi, Kruskal-Wallis testi ve Spearman korelasyon analizleri kullanılmıştır ve sonuçların yorumlanmasında .05 anlamlılık düzeyi benimsenmiştir.

BULGULAR

Araştırmadan elde edilen istatistiki bulgular tablolar halinde gösterilmektedir.

Öğretmenlerin cinsiyetlerine göre evlilik uyumu ölçeğinden aldıkları puanlara uygulanan Mann-Wittney U Testi Sonuçları ise tablo-1 de gösterilmektedir.

Tablo-1 Öğretmenlerin cinsiyetlerine göre evlilik uyumu ölçeğinden aldıkları puanlara uygulanan mann-wittney U testi sonuçları

Öğretmenlerin Evlilik Uyumu	Cinsiyet		n	Sıra Ortalaması	Sıra Toplamı
	U	p			
	Kadın		213	166.19	35397.5
	Erkek		119	165.67	19548.5
	Toplam		332		

Öğretmenlerin cinsiyetlerine göre evlilik uyumu ölçeğinden aldıkları puanların Mann-Witney testi sonuçları Tablo-1'de görülmektedir. Tablo incelendiğinde öğretmenlerin evlilik uyumlarının cinsiyete göre anlamlı bir fark göstermediği saptanmıştır (U=12527.5, p >.05). Öğretmenlerin evlilik durumlarına göre evlilik uyumu ölçeğinden aldıkları puanlara uygulanan Kruskal-Wallis testi sonuçları Tablo-2'de gösterilmektedir.

Tablo-2 Öğretmenlerin Evlilik Durumlarına Göre Evlilik Uyumu Ölçeğinden Aldıkları Puanlara Uygulanan Kruskal-Wallis Testi Sonuçları

Öğretmenlerin	Evlilik durumu	n	Sıra Ortalaması	sd	X	p	Anlamlı Fark
	Evli ve Birlikte	306	174.43	2	26.80	.001	-

Evlilik Uyumu	Evli ama Ayrı ayrı	4	86.75	Evli Bir.-Evlili
	Boşanmış	22	70.75	Evli Bir.-Boşan.
	Toplam	332		

Yapılan analiz sonuçlarına göre öğretmenlerin evlilik uyumlarının evlilik durumuna göre anlamlı bir şekilde farklılaştığı görülmektedir. { $X^2(2) = 26.80, p < .05$ }. Grupların sıra ortalamaları dikkate alındığında, en yüksek ortalamanın evli ve birlikte yaşayan öğretmenlerin sahip olduğu, bunu evli ama ayrı olan öğretmenlerin, daha sonra boşanmış öğretmenlerin izlediği görülmektedir. Öğretmenlerin evlilik biçimlerine göre evlilik uyumu ölçeğinden aldıkları puanlara uygulanan Kruskal-Wallis testi sonuçları Tablo-3’de gösterilmektedir.

Tablo-3 Öğretmenlerin evlilik biçimlerine göre evlilik uyumu ölçeğinden aldıkları puanlara uygulanan kruskal-wallis testi sonuçları

Öğretmenlerin Evlilik Uyumu	Evlilik Biçimi Fark	n	Sıra Ortalaması	sd	X	p	Anlamlı
Evlilik Uyumu	Aşk Evliliği	195	182.59	2	14.31	.001	-
	Görücü Usulü Görücü	50	143.54				Evl.-
	Anlaşarak Anlaşarak	87	141.46				Aşk Evl.-
	Toplam	332					

Yapılan analiz sonuçlarına göre öğretmenlerin evlilik uyumlarının evlilik biçimlerine göre anlamlı bir şekilde farklılaştığı görülmektedir. { $X^2(2) = 14.31, p < .05$ }. Grupların sıra ortalamaları dikkate alındığında, en yüksek ortalamaya aşk evliliği yapan öğretmenlerin sahip olduğu, görücü usulü ve anlaşarak evlenen öğretmenlerin ortalamalarının birbirine yakın olduğu görülmektedir. Öğretmenlerin sahip oldukları çocuk sayısına göre evlilik uyumu ölçeğinden aldıkları puanlara uygulanan Kruskal-Wallis testi sonuçları Tablo-4’de gösterilmektedir.

Tablo-4 Öğretmenlerin çocuk sayılarına göre evlilik uyumu ölçeğinden aldıkları puanlara uygulanan kruskal-wallis testi sonuçları

Öğretmenlerin Evlilik Uyumu	Çocuk Sayısı Fark	n	Sıra Ortalaması	sd	X	p	Anlamlı
Evlilik Uyumu	Çocuk Yok	58	199.87	3	13.90	.003	-
	Tek Çocuk	147	159.39				Çoc.Yok.-Tek Çocuk.
	İki Çocuk	115	165.87				Çoc.Yok.-İki Çocuk.
	Üç ve Üstü	12					Çoc.Yok.-Üç Çocuk.
Toplam		332					

Yapılan analiz sonuçlarına göre öğretmenlerin evlilik uyumlarının çocuk sayısına göre anlamlı bir şekilde farklılaştığı görülmektedir. { $X^2(3) = 13.90, p < .05$ }. Grupların sıra ortalamaları dikkate alındığında, en yüksek ortalamaya çocuk sahibi olmayan öğretmenlerin sahip olduğu, ikinci yüksek ortalamaya iki çocuğu olan öğretmenlerin, üçüncü olarak ise tek çocuğa sahip olan öğretmenlerin en düşük ortalamaya ise üç ve üstü çocuğu olan öğretmenlerin sahip olduğu görülmektedir. Öğretmenlerin ev işi yapma durumuna göre evlilik uyumu ölçeğinden aldıkları puanlara uygulanan Kruskal-Wallis testi sonuçları Tablo-4’de gösterilmektedir.

Tablo-4 Öğretmenlerin Ev İş Yapma Durumlarına Göre Evlilik Uyumu Ölçeğinden Aldıkları Puanlara Uygulanan Kruskal-Wallis Testi Sonuçları

Öğretmenlerin Evlilik	Ev İş Yapma Durumu	n	Sıra Ortalaması	Sd	X	p	Anlamlı Fark
Evlilik	Yardımcı Yapar	15	232.87	3	20.57	.000	-
	Eşiyle Birlikte.	183	179.99				Yardımcı-Eşiyle bir.

Uyumu	Kendisi Tek	109	141.23	Yardımcı-Kendisi Tek
	Eşi Tek Başına	25	138.12	Yardımcı-Kendisi Tek
	Toplam	332		

Yapılan analiz sonuçlarına göre öğretmenlerin evlilik uyumlarının çocuk sayısına göre anlamlı bir şekilde farklılaştığı görülmektedir. $\{X^2(3) = 20.57, p < .05\}$. Grupların sıra ortalamaları dikkate alındığında, en yüksek ortalamaya ev işlerini yardımcıların yaptığı öğretmenlerin sahip olduğu, ikinci yüksek ortalamaya ev işlerini eşiyle birlikte yapan öğretmenlerin, üçüncü yüksek ortalamaya ise tek başına ev işlerini yapan öğretmenlerin sahip olduğu en düşük ortalamaya ise eşi tek başına ev işini yapan öğretmenlerin sahip olduğu görülmektedir. Öğretmenlerin evlilik uyumu ölçeği, yaşam doyumu ölçeği, tükenmişlik ölçeği ve alt boyutları korelasyon sonuçları Tablo-5’de gösterilmektedir.

Tablo -5 Öğretmenlerin Evlilik Uyumu Ölçeği, Yaşam doyumu ölçeği, Tükenmişlik ölçeği ve Alt Boyutları Korelasyon Sonuçları

Evlilik Uyumu Ölçeği	n	
Yaşam Doymu	332	.44**
Maslak Tük.Ölçeği (MTÖ)	332	-.02**
MTÖ Duygusal	332	-.13**
MTÖ Duyarsızlaşma	332	-.13*
MTÖ Kişisel Başarı	332	-.20**

Tablo-5’de görüldüğü gibi öğretmenlerin evlilik uyumu ölçeği toplam puanları ile yaşam doyumu ölçeği toplam puanları arasındaki korelasyon pozitif yönde $r=.44$ düzeyinde anlamlı bulunmuştur. Evli bireylerin evlilik uyumu yükseldikçe yaşam doymu da yükselmektedir. Öğretmenlerin evlilik uyumu ölçeği toplam puanları ile Maslak tükenmişlik ölçeği toplam puanları arasındaki korelasyon negatif yönde $r=-.02**$ düzeyinde anlamlı bulunmuştur. Öğretmenlerin evlilik uyumu ölçeği toplam puanları ile Maslak tükenmişlik ölçeği alt boyutları arasındaki korelasyonların ise tablodaki sıraya göre duygusal tükenmişlik alt boyutu ile $r=-.13**$ düzeyinde anlamlı negatif bir ilişki, duyarsızlaşma alt boyutu ile $r=-.13*$ düzeyinde anlamlı negatif bir ilişki, kişisel başarı alt boyutu ile $r=-.20**$ düzeyinde anlamlı negatif bir ilişki bulunmuştur.

TARTIŞMA, SONUÇ VE ÖNERİLER

Araştırmada sonuçlar dikkate alındığında cinsiyet değişkeni ile evlilik doymunun farklılık göstermediği dikkati çekmiştir, bu durumun toplumsal cinsiyet rollerindeki değişimle açıklanabilir. Toplumsal cinsiyet rollerinin androjen cinsiyet rollerine doğru değişim göstermesi, kadın ve erkeğin çalışması ve çalışan evli eşlerin eşitlikçi bir bakış açısı kazanmaya başlamaları klasik cinsiyet rollerinin evli bireylerin ilişkilerinde önemli bir role sahip olmamasının göstergesi olarak düşünülebilir. Merves- Okin ve ark. (1991), Nunes (2008), Greeff (2000), Schumm, Webb ve Bollman (1998), Canel (2007), Hatipoğlu (1993), Aktürk (2006) ve Anar (2011) erkek ve kadınların evlilik doymularını incelemiş ve evlilik doymu ile cinsiyet arasında farklılık olduğu bulunmuştur. Bununla birlikte Hamamcı (2005), Fişiloğlu (1992), Güven (2005) ve Bonds-Raacke, Beardan, Carriere, Anderson ve Nicks (2001) yaptıkları araştırmalarda, cinsiyet ile evlilik doymu arasında anlamlı bir farklılığın olmadığını gözlemlemişlerdir.

Çalışmada evli ve birlikte yaşayan bireylerin evlilik uyumlarının evli ama ayrı yaşayan ve boşanmış olan öğretmenlere göre yüksek olduğu gözlenmiştir. Evlilik kişilerin mutlu olmalarına imkan sağlayan ve karakterlerinin olumlu gelişiminde büyük bir öneme sahip bir kurum olarak tanımlanmaktadır, ayrıca kişinin egosunu bir başkasının egosu ile eşleştirmesini sağlayan psikolojik bir yapı olarak görülmektedir. (Glenn, 1991; Fowers, 1993; Terry, Kottman, 1995; Gladding 2002). Bu noktada evli ama ayrı ya da boşanmış öğretmenlerin evlilik uyumlarının düşük çıkmasının nedeni psikolojik ihtiyaçların giderilmesinin tam olarak sağlanmadığı ve bununla mutsuzluğa neden olduğu belirtilebilir.

Benzer şekilde Çelik (2006), de okul yöneticilerinin mesleki tükenmişlik düzeyleri ile evlilik doyum düzeyleri arasındaki ilişkiyi çeşitli değişkenler açısından incelediği araştırmasında okuldaki yöneticilerin evlilik biçimleri ve evlilik doyumunu arasında anlamlı fark olduğu gözlenmiştir. Cingisiz'in (2010), yaptığı araştırma da tutarlı sonuçlar bulunmuş ve ortaöğretim de çalışan öğretmenlerin duygusal zekaları ve evlilik doyumunu arasındaki ilişki, flört ederek evlenen kişilerin evlilikteki doyumlarının görücü evliliği yapmış çiftlerden daha fazla olduğu saptanmıştır. Sternberg'e (1986) göre romantik sevgi, yakınlık ve tutku öğelerinin bir birleşimidir. Romantik çiftler, yalnızca fiziksel beğeni hissetmeyip duygusal olarak da bir bağlanma durumu yaşarlar. Bu sebeplerden ötürü aşk evliliği yapmış kişilerin evliliklerindeki uyum düzeyleri daha yüksek olabilmektedir. Romantik aşkla ilgili yapılan araştırmaların yanı sıra, görücü tarzı ile evlenmiş kişilerde ise eşler evliliği yapmadan önce karşılıklı tanıma imkanı bulamamakta, bundan ötürü evliliklerinde sorunlar yaşayabilmektedirler. Birbirleriyle anlaşarak evlenen kişilerde ise birbirini tanıma imkanı söz konusu olmakta ve değerler, inançlar, beklentiler açısından anlaşmış olsalar da, aşk evliliği yapanlarda olduğu gibi romantizm, içtenlik ve yakınlık söz konusu olamayabilir.

Fırsıoğlu (1992), Hatipoğlu (1993), Tutarel-Kışlak ve Çabukça (2002), Gürsoy (2004), Çınar (2008) ve Akbaş (2008) yaptıkları çalışmalarda çocuk sahibi olup olmama ile evlilik doyumunu arasında anlamlı farkın olup olmadığını incelemiş çocuk sahibi olup olmama ile evlilik doyumunu arasında anlamlı fark bulamamıştır; Kurdek (1990) ise çocuk sahibi olma ile evlilikteki doyum arasında pozitif bir ilişkili olduğunu saptamıştır. Bunun yanı sıra, Luckey-Bain (1970) ve Glenn (1990) evlilik doyumunun belli yönlerinin çocuk yetiştirme yıllarında azaldığını bulmuşlardır. Ödemiş (2008) ve Yılmaz (2001) ise çalışmadan elde edilen sonuçlarla benzer olarak çocuk olmayan kişilerin evlilikten aldıkları doyumun anlamlı şekilde daha yüksek olduğunu bulmuşlardır.

Ev işlerini özellikle yardımcıların yaptığı belirten öğretmenlerin evlilik uyumlarının yüksek olduğu gözlenirken aynı zamanda ev işlerini eşiyle birlikte yapan öğretmenlerinde evlilik uyumlarında bir yükselme olduğu görülmüştür. Özellikle ev işlerinin adil dağılımı, eşlerin eşit miktarda ya da farklı miktarlarda sorumluluk yüklenmeleri, eşlerin ev işlerini yapmaktan hoşlanıp hoşlanmamaları, evlilikte geleneksel kadın rollerinin paylaşılmasının evlilikteki uyumu arttırdığı birçok çalışma ile desteklenmiştir (Barnet, Baruch 1985; Benin, Agostinelli 1988; Pleck, 1985; Nichols, 2013).

Yapılan analizlerde öğretmenlerin evlilik uyumu ve yaşam doyumunu arasında pozitif ve anlamlı bir ilişkinin olduğu gözlenmiştir. Evliliği etkileyen çok fazla öge vardır bu öğelerden önemli bir role sahip olan yaşam doyumudur. Yapılan çalışmalar incelendiğinde kişilerin psikolojik iyilik hallerinin yaşam doyumlarını etkilediğini ifade edilmektedir. Bununla birlikte kazanç, sağlık, eğitim, yaş gibi etkenlerin psikolojik iyilik düzeyini etkilediği ve psikolojik iyilik düzeyinin ise kişinin yaşam doyumunun yüksek ya da düşük olmasında etkili bir öneme sahip olduğu belirtilmektedir (Lykken ve Tellegen, 1996). Özellikle evli çalışanların, bekar çalışan bireylere göre daha çok sorun karşılaştıkları iş ve aile ilişkileri ile evlilik ilişkileri açısından olumsuz bir etkileşim ve iletişim tarzına sahip oldukları ve psikolojik iyilik ve yaşam doyumunu seviyelerinin ise düşük olduğu vurgulanmaktadır (Barling, 1990; Bartoloma ve Evans, 1980; Belsky, Pery-Jenkins ve Crouter, 1985; Macewen ve Barling, 1988; Small ve Riley, 1990; Suchet ve Barling, 1986, Çelik, Tümkaya 2012).

Çalışmamızda öğretmenlerin evlilik uyumu ve tükenmişlik düzeyleri arasında negatif yönde anlamlı bir ilişkinin olduğu saptanmıştır. Yani evlilik doyumunu arttıkça tükenmişlik azalmaktadır. Araştırmadaki bu bulgu diğer çalışmalarla da desteklenmektedir. Evlilikte uyumu yakalayan bireylerin mesleklerinde de verimli ve yüksek motivasyona sahip olmaları ve işlerinden genel anlamda doyum sağlamaları kaçınılmazdır. Bu nedenle evlilik uyumunun yaşamdaki doyumunu etkilemesi, hayatın diğer bir önemli olgusu olan mesleği de etkileyecektir. (Birtchnel, 1998; Kaçmaz, 2005; Tucker ve O'Grady, 1991; Suitor, 1991).

Araştırmada sonuçlar dikkate alındığında aktarılabilecek öneriler; çalışmada evlilik uyumunun birçok değişkenden etkilendiği saptanmıştır, Bunlardan bir tanesi de evlenme biçimidir, birbirlerini severek aşk evliliği yapan bireylerin anlaşarak ve görücü usulü evlenenlere göre evlilik uyumları daha yüksek bulunmuştur bundan dolayı evlenecek olan bireylere onların birbirlerini tanımaları açısından evlilikte birbirini tanımanın önemi ile ilgili grup çalışmaları yapılabilir, Ayrıca hem evli olan çiftlere evlilik

uyumlarını arttırmaları için hem de evlenmeyi düşünen bireylere birbirlerini daha iyi tanımaları açısından evliliğe hazırlık temelli grup çalışmaları veya eğitimler verilebilir. Bununla birlikte çalışmada evli bireylerin, boşanmış ya da ayrı yaşayan kişilere göre evlilik uyumlarının daha yüksek olduğu gözlenmiştir bu durumdan ötürü bireylere evlilikte başarının ve birlikte yaşamın önemi ile ilgili eğitimler düzenlenebilir. Ayrıca çalışmada ev işlerini yardımcıının yaptığı öğretmenlerin evlilik uyumları yüksek çıkmıştır bunun yanında ikinci sırada ise ev işini eşyle birlikte yapan öğretmenlerin evlilik uyumları yüksek çıkmıştır bu doğrultuda çift ya da aile terapilerinde bireylere ev işlerini birlikte yapmanın çiftlerin evliliklerinde büyük rol oynadığı, bunun yalnızca kadına ya da yalnızca erkeğe ait bir sorumluluk olmadığı üzerinde durulabilir, çiftlere ev işi sorumlulukları eğitimi hakkında seminerler verilebilir. Öğretmenlerin evlilik uyumlarının yaşam doyumu ve tükenmişlik düzeyleri ile ilişkisine bakılmış ve bu değişkenlerle gerek pozitif gerekse negatif yönde ilişkiler bulunmuştur. Dolayısıyla öğretmenlere evlilik uyumlarını arttırmaya ve buna bağlı olarak yaşam doyumlarını yükseltmeye ve tükenmişlik düzeylerini azaltmaya olanak sağlayacak, potansiyellerini ortaya çıkarmaya yarayacak eğitimler, seminerler verilebilir.

KAYNAKLAR

- Akbaş, M. (2008). *Endüstri meslek liselerinde görev yapan öğretmenlerin evlilik uyumları ile öğretmenlik tutumları arasındaki ilişki*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. Yeditepe Üniversitesi, İstanbul.
- Aysan, F. & Harmanlı, Z. (2003). Yaşam doyumunu yordamada, yaşam uyumu, öz yeterlik ve başa çıkma stratejileri. *VII. Ulusal Psikolojik Danışma ve Rehberlik Kongresi Bildiri Özetleri*. Malatya, İnönü Üniversitesi. Ankara: Pegem Yayıncılık.
- Barling, J. (1990). *Employment, stress, and family functioning*. Chiester, England: Wiley.
- Bartoloma, F. & Evans, P. A. L. (1980). Must success cost so much? *Harvard Business Review*, 58(2), 137-148.
- Barnett, R. C., & Baruch, G. K. (1985). Women's involvement in multiple roles and psychological distress. *Journal of Personality and Social Psychology*, 49, 135-145.
- Belsky, J., Perry-Jenkins, M. & Crouter, A. (1985). The work-family interface and marital change across the transition to parenthood. *Journal of Family Issues*. 6 (2). 205- 220.
- Benin, M.H. & Agostinelli, J. (1988). Husbands and wives satisfaction with division of labor. *Journal of Marriage and the Family*. 50, 349-361.
- Birtchnel, J. (1998). The assessment of the marital relationship by questionnaire. *Sexual and Marital Therapy*, 3(1), 57-70.
- Bonds-Raacke, J. M., Bearden, E. S., Carriere, N. J., Anderson, E. M. & Nicks, S. D. (2001). Engaging distortions: Are we idealizing marriage? *Journal of Psychology*, 135(2), 179- 184.
- Bowen, C. F., Radhakrishna, R. & Keyser, R. (1994). Job satisfaction and commitment of 4-H agents. *Journal of Extension*, 32(1), 1-22.
- Can, S., Can, Ş. & Dalaman, O. (2010). Sınıf öğretmenlerinin çeşitli faktörlere göre iş doyum düzeyleri (Muğla ili örneği). *Selçuk Üniversitesi Ahmet Keleşoğlu Eğitim Fakültesi Dergisi*, 30, 299-311.
- Chaplain, R.P. (1995). Stress and job satisfaction: A study of English primary school teachers. *Educational Psychology*, 15(4), 473-489.
- Çam, O. (1992). Tükenmişlik envanterinin geçerlik ve güvenilirliğinin araştırılması. *VII. Ulusal Psikoloji Kongresi Bilimsel Çalışmaları El Kitabı*, 155-166.
- Çelik, C.K. (2006). *Eğitim yöneticilerinin mesleki tükenmişlikleri ile evlilik doyumu arasındaki ilişki*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. Gaziosmanpaşa Üniversitesi, Tokat.
- Çelik, M. & Tümkaya, S. (2012). Öğretim elemanlarının evlilik uyumu ve yaşam doyumlarının iş değişkenleri ile ilişkisi. *Ahi Evren Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi (KEFAD)*, 13(1), 223-238.
- Çınar, L. (2008). *Evlilik doyumu: cinsiyet rolleri ve yardım arama tutumu*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. Gazi Üniversitesi, Ankara.
- Cingisiz, N. (2010). *Ortaöğretim okullarında görev yapan öğretmenlerin duygusal zekâları ile evlilik doyumları arasındaki ilişki*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. Gaziantep Üniversitesi, Gaziantep.
- Ergin, C. (1992). Doktor ve hemşirelerde tükenmişlik ve maslach tükenmişlik ölçeğinin uyarlanması. *VII. Ulusal Psikoloji Kongresi Bilimsel Çalışmaları El Kitabı*, 143-154.
- Fışıoğlu, H. (1992). Lisans üstü öğrencilerinin evlilik uyumu. *Psikoloji Dergisi*, 7 (28), 16-23.
- Fowers, B. J. (1993). Psychology as public philosophy: An illustration of the moral dimension of psychology with marital research. *Journal of Theoretical and Philosophical Psychology*, 13, 124-136.
- Gündoğar, D., Sallan-Gül, S., Uskun, E., Demirel, S. & Keçeci, D. (2007). Üniversite öğrencilerinde yaşam doyumunu etkenlerin incelenmesi. *Klinik Psikiyatri*, 10, 14-27.
- Gladding, S. T. (2002). *Family therapy: history, theory and practice*. Boston: Pearson.

- Glenn, N.D. (1991). The recent trend in marital success in the United States. *Journal of Marriage and The Family*, 53, 261-270.
- Greef, A.P. (2000). Characteristics of families that function well. *Journal of Family*, 21, 948-962.
- Gürsoy, F. Ç. (2004). *Kaygı ve demografik degiskenlerin evlilik uyumu ile iliskisi*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. Mersin Üniversitesi, Mersin.
- Güven, N. (2005). *İlişkilerle ilgili bilişsel çarpıtmalar ve evlilikte problem çözme becerilerinin evlilik doyumu ile ilişkisi*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. Hacettepe Üniversitesi, Ankara.
- Tucker, M.W. & O'Grady, K.E. (1991). Effect of physical attractiveness, intelligence, age at marriage, and cohabitation on the perception of marital satisfaction. *Journal of Social Psychology*, 131, 253-269.
- Hamamcı, Z. (2005). Dysfunctional relationship beliefs in marital satisfaction and adjustment. *Social Behavior and Personality*, 33(4), 313-328.
- Hatipoglu, Z. (1993). *The role of certain demographic variables and marital conflict in marital satisfaction of husbands and wives*. Unpublished master's thesis. Middle East Technical University, Ankara.
- İnandı, Y., Ağgün, N. & Atik, Ü. (2011). Yönetici ve öğretmenlerin görüşlerine göre ilköğretim okullarında çalışan öğretmenlerin iş doyum düzeyleri. *Eğitim Fakültesi Dergisi*, 6(1).
- Kaçmaz, N. (2005). Tükenmişlik (Burnout) sendromu, *İstanbul Tıp Fakültesi Dergisi*, 68, 29-32.
- Kışlak-Tutarel, Ş. (1999). Evlilikte uyum ölçeğinin (EUÖ) güvenilirlik ve geçerlik çalışması. *3P Psikiyatri Psikoloji Psikiyatri Dergisi*, 7(1), 54-56.
- Köker, S. (1991). *Comparison of the level of life satisfaction of normal adolescents and adolescents with problems*. Unpublished Master's Thesis, Ankara University, Ankara.
- Kuiper, N. A., Martin, A. & Dance, K. A. (1992). Sense of humor and enhanced quality of life. *Personality and Individual Differences*, 13, 1273-1283.
- Kurdek, L. E. (1990). Divorce history and self-reported psychological distress in husbands and wives. *Journal of Marriage and Family*. 52(3), 701-709.
- Luckey, E. B. & Bain, J. K. (1970) Children: a factor in marital satisfaction. *Journal of Marriage and the Family*, 32, 43-44.
- Lykken, D. & Tellegen, A. (1996). Happiness is a stochastic phenomenon. *Psychological Science*, 7(3), 186-189.
- Macewen, K. E. & Barling, L. (1988). Inter role conflict, family, support and marital adjustment of employed mothers: A short-term longitudinal study. *Journal of Organizational Behavior*, 9, 241-250.
- Maslach, C. & Jackson, S.E. (1981). The measurement of experienced burnout. *Journal of Occupational Behavior*, 2, 99-113.
- Martin, R.A. & Lefcourt, H. M. (1983). Sense of humor as a moderator of the relation between stressors and moods. *Journal of Personality and Social Psychology*, 45, 1313-1324
- Merves-Okın, L., Amidon, E. & Bernt, F. (1991). Perceptions of intimacy in marriage: A study of married couples. *The American Journal of Family Therapy*. 19, 110-118.
- Nichols, M.P. (2013). *Aile terapisi, kavramlar ve yöntemler*. (Çeviren: O. Akgündüz). İstanbul: Kaknüs Yayınları.
- Nunes, N. A. (2008). *Marital problems and marital satisfaction: an examination of Brazilian sample*. Master of Science, School of Family Life, Brigham Young University.
- O'Grady, K. E., & Tucker, N. W. (1990). Effects of physical attractiveness, intelligence, age of marriage and cohabitation on the perception of marital satisfaction. *The Journal of Social Psychology*, 13(2), 473-490.
- Ödemiş, H. (2008). *İlköğretim öğretmenlerinin iş tatminleri ile evlilik uyumları arasındaki ilişkinin incelenmesi*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. Yeditepe Üniversitesi, İstanbul.
- Pleck, J. H. (1985). *Working wives, working husbands*. Beverly Hills, CA: Sage.
- Saygı, H., Tolon, T. & Tekoğul, H. (2011). Job satisfaction among academic staff in fisheries faculties at Turkish universities. *Social Behavior and Personality: An International Journal*, 39, 1395-1402.
- Schumm, W.R., Webb, F.J. & Bollman, SR (1998) . Gender and marital satisfaction: data from the national survey of families and households *Psychological Reports*, 83 (1), 319-327.
- Small, S. A. & Riley, D. (1990). Toward the multidimensional assessment of work conflict into family life. *Journal of Marriage and Family*, 52, 56-61.
- Sternberg, R.J. (1986). A triangular theory of love, *Psychological Review*, 93,2,119-135.
- Suitor, J. J. (1991). Marital quality and satisfaction with the division of household labor across the family life cycle. *Journal of Marriage and the Family*, 53, 221-239.
- Terry, J. & Kottman, M. (1995). *Working with families. guidance and counseling in the elementary and middle schools*. Brown & Benchmark Publishers.
- Torun, A. (1995). *Tükenmişlik, aile yapısı ve sosyal destek ilişkileri üzerine bir inceleme*. Yayınlanmamış doktora tezi. Marmara Üniversitesi, İstanbul.

- Tutarel-Kışlak, Ş. & Çabukça, F. (2002). Empati ve demografik değişkenlerin evlilik uyumu ile ilişkisi. *Aile ve Toplum*, 2(5), 35- 41
- Xiaofu, P. & Qiwen, Q. (2007). An analysis of the relation between secondary school organizational climate and teacher job satisfaction. *Chinese Education & Society*, 40(5), 65-77.
- Yaşar, M., Öztürk, N. & Demirbaş, E. (2012). İlköğretim okul müdürlerinin yönetici becerileri ile öğretmenlerin iş doyumunu arasındaki ilişki. *Eğitim ve Öğretim Araştırmaları Dergisi*, 1(2), 123-134.
- Yavuz, C. & Karadeniz, C.B. (2009). Sınıf öğretmenlerinin motivasyonunun iş tatmini üzerine etkisi. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 2(9).
- Yılmaz, A. (2001). Eşler arasındaki uyum: kuramsal yaklaşımlar ve görgül çalışmalar. *Aile ve Toplum Eğitim Kültür ve Araştırma Dergisi*, Cilt: 1 Sayı : 4

The Study Of Marriage Adjustment Of Teachers In Terms Of Life Satisfaction And The Level Of Burnout

Metehan Çelik[†],
¹Cukurova University

Extended Abstract

Introduction

The institution of marriage is of great importance in individual's life. Today, the studies concerning marriages and marriage relationships have been on increase and, researchers have elaborately explored the effective factors on marriage adjustment. Additionally, primary indicative factors of functional family include life satisfaction, conflict management, sexual satisfaction, communication and marriage satisfaction (Greef, 2000). Glen (1991) acknowledges marriage as a unit which makes individuals happy and plays a significant role on enabling them to develop their personalities. Especially the notion of industrialization has changed the marriage structure, which has drawn attention to the thoroughly assessment and understanding of marriage in order to survive in and adjust to the society.

There have been many factors affecting marriage; one of the most important ones is life satisfaction. The studies suggest that people's psychological well-beings influence their life satisfaction. Also the factors such as income, educational level and age have influence on people's psychological well-beings which play an essential role on people's general life satisfaction (Lykken & Tellegen, 1996). It is found that especially married workers have more problems than single workers, and have a lower level of satisfaction (Barling, 1990; Bartoloma & Evans, 1980; Macewen & Barling, 1988; Small & Riley, 1990). It's essential for people to have an occupation in accordance with their interests, abilities and values. However, those people who have a suitable occupation for themselves may have problems, either; factors like the quality of the occupation, the opportunities they have for career development, working conditions and occupational stress influence their family lives, the levels of happiness and life satisfaction (Kuiper, Martin and Dance, 1992; Martin & Lefcourt, 1983).

It's quite frequent that people who have a happy marriage life also enjoy higher levels of occupational satisfaction when compared to unhappy ones. Thus, the fact that marriage satisfaction influences life satisfaction has inevitably an impact on careers which is another vital component of life (O'Grady, Tucker, 1990; Suito, 1991). In this sense, it's not expectable that people who have lower marriage satisfaction show higher level of occupational satisfaction. Following the dissatisfaction in occupational life, occupational burnout occurs. In fields which deal with people directly, workers play an important role on the quality of service, and occupational burnout is a common issue among workers and leads to financial loss, leaving jobs and lower quality of services (Birtchnel, 1998; Kaçmaz, 2005).

Occupational life which has an important role in individual's life is inevitably to affect the other domains of life. These domains affected by occupational life include family life and marriage life. It's quite possible for them to interact with each other. It's stated that those aren't satisfied with their occupation reflect the dissatisfaction on to other domains of life (Torun, 1995). There are many factors affecting the occupational satisfaction of teachers. These factors include age, length of service (İnandı, Ağgün & Atik, 2011), education status (Yavuz & Karadeniz, 2009), gender (Can, Can & Dalaman, 2010), marital status (Bowen, Radhakrishna & Keyser, 1994), wages (Xiaofu & Qiwen, 2007), management skills of school principals (Yaşar, Öztürk & Demirbaş (2012), physical conditions of school (Chaplain, 1995) and colleagues (Saygi, Tolon & Tekogul, 2011). It's essential to view and assess teachers as a constituent of cognitive, affective and social aspects for they have great contribution to education of next generations and serve as a role model for them. Also, the fact teachers improve themselves is primarily related with their family and social environment they interact in. Family and marriage lives of teachers may directly or indirectly affect their occupational lives. Thus, for a higher level of occupational performance individual is to have a happy family life and high level of marriage adjustment. Although there have been various studies in literature concerning the life satisfaction and occupational burnout of teachers, no study has been found exploring the marriage adjustment, life satisfaction and occupational burnout of teachers together.

[†]Corresponding Author: *Assist.Prof.Dr., Cukurova University, celmete@cu.edu.tr*

Purpose

This study aims at exploring marriage adjustment of teachers in terms of life satisfaction and occupational burnout variables. In this sense, the sub-goals are:

1. Does marriage satisfaction of teachers vary across demographic variations such as gender, marital status, marriage style, the number of children and doing house work?
2. Is there a meaningful relationship between the scores of marriage adjustment scale and life satisfaction scale?
3. Is there a meaningful relationship between the scores of marriage adjustment scale and Maslach Burnout Scale and its sub-scales?

Method

The sample of the study consisted of 213 female and 119 men working in primary and secondary schools in Adana. The age range was between 22 and 56. The data related to marriage adjustment of teachers was obtained by the use "Marriage Adjustment Scale; life satisfaction data was obtained by "Life Satisfaction Scale" and lastly, the levels of burnout was gathered by "Maslach Burnout Inventory". Marriage Adjustment Scale, designed by Locke and Wallace (1959), includes 15 items. The validity and reliability of the scale were studied by Kışlak-Tutarel (1999). The score ranges between 1 and 60, in which higher scores indicate higher levels of marriage adjustment while lower scores show lower levels of adjustment. Life Satisfaction Scale was designed by Diener, Emmons, Larssen ve Griffin (1985) and is seven-point Likert scale. The scale includes five items and evaluates person's subjective well-being. In order to evaluate the burnout level, Maslach Burnout Inventory, designed by Maslach and Jackson (1981) and adapted into Turkish by Ergin (1992) was used. This inventory consists of three sub-scales: "emotional burnout sub-scale has 9 items", "depersonalization sub-scale has 5 items" and "personal success sub-scale has 8 items", which has a total of 22 items in the inventory. Inventory is a seven-point Likert scale, enabling the items being scored between 0 and 6. The data were analyzed statistically by the use of Mann Whitney U-test, Kruskal-Wallis test and Spearman correlation analysis.

Findings

It's found that the lowest score on marriage adjustment of teachers was 16.00 and the highest score was 59.00; the average was 41.68 and the standard deviation was 7.94. It's seen that there was no difference in marriage adjustment of teachers in terms of gender factor ($U=12527.5$, $p >.05$). It's observed the lowest score on marriage adjustment of teachers was 16.00 and the highest score was 59.00; the average was 41.68 and the standard deviation was 7.94 while the average of marriage status of teachers was 1.14 and the average was .50. According to the results of Kruskal-Wallis test, using the marriage status scores on marriage adjustment scale, marriage adjustment of teachers did significantly vary across the marriage status factor { $X^2(2) = 26.80$, $p <.05$ }. Considering the mean ranks of the groups, it has been seen that the highest average was belong to married and cohabiting teachers while it was followed by the married but living separately teachers, and lastly followed by the divorced teachers. In the sense of the scores on marriage adjustment scale of teachers and descriptive data related to marriage style, it's found that the lowest score on marriage adjustment was 16.00 and the highest score was 59.00 while the average was 41.68 and the standard deviation was 7.94. Additionally, the average of marriage style was found to be 2.12 and the standard deviation was .63. According to the results of Kruskal-Wallis test, using the marriage style scores on marriage adjustment scale, the marriage adjustment of teachers varied significantly across marriage styles { $X^2(2) = 14.31$, $p <.05$ }. Considering the mean ranks of the groups, the highest average was belonging to teachers who had love match while the averages of prearranged marriages and companionate marriages were similar to each other. Mann-Whitney test was used to explore the reason of difference. Taking account the scores on marriage adjustment scale and the descriptive data about the number of children teachers have, the highest score on the marriage adjustment scale was 59.00 while the lowest one was 16.00; the average was 41.58 and the standard deviation was 7.94. Also, it was found to be that the average of the children teachers had was 1.94 while the standard deviation was 1.05. According to the results of Kruskal-Wallis test, using the data on the number of children on marriage adjustment scale, the marriage adjustment of teachers varied meaningfully across the number of children they have { $X^2(3) = 13.90$, $p <.05$ }. For the mean ranks of groups, teachers without any child had the highest average and were followed by the teachers with two children. The third highest average was belonging to the teachers with three children while the teachers with at least three or more children had the lowest average on scale. Again, taking account the scores on marriage adjustment scale and the descriptive data about doing housework, the highest score on the marriage adjustment scale was 59.00 while the lowest one was 16.00; the average was 41.68 and the standard deviation was 7.94. Also, it was found to be that the average of doing housework was 1.61 while the standard deviation was .81. According to the results of Kruskal-Wallis test, using the data about doing housework on marriage adjustment scale, the marriage adjustment of teachers varied meaningfully across whether the teachers do housework or not { $X^2(3) = 20.57$, $p <.05$ }. For the mean ranks of groups, teachers having cleansers do housework had the highest average and the second highest average was belong to the teachers doing housework with his/her partner.

Thirdly it was followed by the teachers doing housework alone while the teachers whose partner does the housework alone had the lowest average on scale.

Taking account the scores of teachers on marriage adjustment scale, life satisfaction scale, burnout inventory and its sub-dimensions, there was a significantly positive correlation between the total scores on marriage adjustment scale and life satisfaction scale ($r = .44$). It has been observed that the higher level of marriage adjustment of couples are, the higher life satisfaction they have. There was a negative correlation between the total scores on marriage adjustment scale and Maslach Burnout Inventory ($r = .02$). The correlations between the total scores on marriage adjustment scale and Maslach Burnout Inventory were in a significantly negative relation with burnout sub-dimension, depersonalization and personal success ($r = -.13^{**}$, $r = -.13^*$, $r = -.20^{**}$, respectively).

Discussion and Conclusions

The study findings suggest the fact that marriage satisfaction does not vary across genders might be explained by the transformation of gender roles into androgen roles, and that married couples, especially women, have increasingly had more equal gender roles, as well as the traditional gender roles has lost importance in marriages today. In the study it's found that the marriage adjustment of married and cohabiting couples was higher than the married but living separately or divorced ones. Marriage is defined as a significant unit making individuals happy and playing an essential role on personality development while it's also accepted as psychological notion which enables the individual to integrate his/her self with another's self and allowing his/her personality and well-being to prosper (Glenn, 1991; Fowers, 1993; Terry, Kottman, 1995; Gladding 2002). At this point, the reason of the fact that marriage adjustment of married but living separately or divorced couples is lower can be explained by the dissatisfaction of psychological needs, which in turn leads to unhappiness. In the study, couples who have a love marriage have been found to show higher levels of marriage adjustment. In his research, studying the relation between emotional intelligence and marriage satisfaction of teachers, Cingisiz (2010) reported that couples who have flirted some time and them married have higher levels of marriage satisfaction than the ones who have prearranged marriages, which is in accordance with the findings of the current study. Sternberg (1986) states that the romantic love is a combination of affection and passion components. Romantic lovers not only have a physical attraction to his/her partner but also attach them emotionally. Thus, it might be expectable that the marriage adjustment of couples in love marriages is higher. Apart from the studies exploring the romantic love, in prearranged marriages, the partners generally do not have adequate opportunities to know each other, which eventually may lead to problems during marriages. There have been various studies and results, exploring the relation between the marriage adjustment and the number of children. Fışiloğlu (1992), Hatipoğlu (1993), Tutarel-Kışlak & Çabukça (2002), Gürsoy (2004), Çınar (2008) & Akbaş (2008) have found no meaningful relation between the marriage satisfaction and the number of children while Kurdek (1990) has found a positive relation between the marriage satisfaction and the existence of children. Additionally, Luckey-Bain (1970) and Glenn (1990) found that some aspects of marriage satisfaction lessens during the childrearing years. Ödemiş (2008) and Yılmaz (2001) reported that the marriage satisfaction of the individuals who do not have any child is significantly higher, which is a consistent finding with the current study results. Considering the results in doing housework and marriage adjustment factors, the teachers who have cleanser for housework show higher levels of marriage adjustment while there has also seen an increase in the level of marriage adjustment of couples doing the housework together. Specifically, factors such as sharing the housework equally, partners doing equal or more housework, whether they like doing housework and acting the traditional females roles in marriages have been found to increase the marriage adjustment, which is supported by various studies (Barnet, Baruch 1985; Benin, Agostinelli 1988; Pleck, 1985; Nichols, 2013). There has seen a significantly positive relation between the marriage adjustment and life satisfaction of teachers. Also, it's reported that marriage adjustment was in a negative correlation with emotional burnout level; again in a negative correlation with depersonalization and lastly in a negative correlation with personal success.

Key words: Teacher, marriage adjustment, life satisfaction, burnout